

branko čegec

zapisi iz pustog jezika

meandar, 2011.

napišem šuma i nije šuma

bistroća je oka
ukočena
Anka Žagar

Svaka Misao proizvodi Bacanje kocki
Stéphane Mallarmé

VLAKOVI IMAJU SVOJE MJESTO, SVOJ SMISAO I SVOJU KLEPTOMANIJU. ŠEST-SEDAM PUTA ULAZIM I IZLAZIM: TKO JE, ŠTO JE PRED VRATIMA? TKO JE ULAZ, ŠTO JE IZLAZ? PAKAO JE UVIJEK U BLIZINI.

kulturtreger

kolodvor u virovitici: ulaziš i raspituješ se: o kome? o čemu? smisao nije simetrija: četiri kurve razmjenjuju anestetike, koktel koji ne boli kada je sve ogoljeno do boli i kada se prijesno meso kiseli na bulimijskome vjetru u nosu i kosi: sanduci smrznute ribe hrana su za kulturu i kleptomaniju iz koje izlaziš kao heroj: dočekuju te državni tajnici i prijateljice ministarstva, haška tužiteljica i mirovni posrednik: kojim sada putem? govoriš si: samo mirno, samo mirno jedini prijatelju! svijet čita novine iz kojih saznaje montažni asortiman, prilagođen strategiji kampanje, kam.pa.nje, k.a.m.p.a.n.j.e: ubojice gmižu po drveću gusjenice u usta puna kaučuka i kiropraktike za multiplu i osteo: sjedaš zatim u auto, uzimaš ritualnu napravu i samoubijaš snove si i bogbogova: kako krasno zboriš! rekla je odsutno i zavrnila mi ruku dok ne pristanem: seks je sredstvo! seks je gimnastika! uguraju ti onu stvar! koju stvar? sa svih strana! istok i zapad i sjever i jug. u sve rupe i santa barbaru: onda vrisneš, kao u snu: kao sreća, kao spokoj, kao smrt na highwayu: jezik se opet utopio u vlastitome soku: dodaješ začine, sol i kvasinu: dodaješ sve što si oduzeo: brutalnost je mjera, ljepota nasilje! kihni u prozor, pa nek' se cijedi, nije sladoled: riječi se neće zalijepiti!

BOLJELO JE, A IPAK: VOLJELA SAM SE VIŠE NEGO TURPIJANJE KOJE NE ISPUNJAVA. VOLJELA SAM I DORUČAK, SAMO ŠTO NIJE STIZAO, PA SAM ZAKUHALA I MOKROM RUKOM ISPISALA: GLAD!

pirandello

probudio se s gljivom u nosu. nije valjda luda? jesam, jesam! rekla je samodopadno. dobro, odgovorio je pomirljivo, sad bar znam da se od toga ne umire! pažljivo ju je izvukao iz šupljine i položio na stol: onda je zateturao i udario glavom o rub stola. tako je izgubio ludilo. što je bilo s gljivom ne piše u arhivima, a on je od udarca izbrisao sjećanje. mnogo godina kasnije vozio se praznom autocestom prema jugu, pratio znakove opasnosti i upozorenja, ali opreza nikad dovoljno. u jednome usjeku pred njegov se SUV dokoturala golema crvenožuta gljiva, podigla palac i on je stao: mogu li s tobom do palagruže, zar me ne prepoznaješ? ja sam izravni potomak gljive koja je niknula u tvom nosu. ja sam tvoja luda gljiva. vraćam ti tvoje ludilo. ti me zauzvrat povezi. ušla je, nasmijana, jedra, puna razuzdanosti i grijeha. cijeli se prostor ispunio energijom pobune. seksualnošću i razvratom. on je stiskao papučicu i ubrzavao. u najdužem tunelu osjetio je da mu u potpunosti ovladava tijelom. nije smanjio brzinu. želio je osjetiti taj sraz punom snagom.

NIKAD NISAM USPIO POBJEĆI OD POBUNE, RASTAKANJA GNJUSNE TEKUĆINE PO KOŽI I PO DLAKAMA: ODLIJEPI SE AKO RAZUMIJEŠ, AKO NE – ONDA SI PREDEBEL ZAKASNIO NA SEDAM VJENČANJA, DEVET SPROVODA I JOŠ NEŠTO S PRAPORCIMA. BILO JE NAJVAŽNIJE, ALI SE SREĆOM ZABORAVILO, PA SAD SVE ISPOČETKA, KAO DA SVATKO ZNA KRAJ I POČETAK.

maljčiki

bio je sam u prostoriji bez prozora i mržnje: između nogu cičali su miševi, mačke su se spoticale i psovale: rog je čučao u vreći, gluhočijem i patetičan kao surinamski trgovac krivotvorinama: uvukla se nečujno, između miševa i gluhoće, nabila rog na svijeću, jer fitilj se nije dao upaliti kresanjem kremenom s previše vlage i hladnoće vladivostoka: ti pušiš u rog i nikad ne prdneš? pitao ju je glasom poštara kojemu je odzvonilo: ona se smijala, smijala se kao kiropraktičar u parlamentu, slijep i samodostatan, bez jezika u grlu, bez boli među nogama: samo se skljojao u ulaštenu kožu i rogooborio u bradu i asimetriju: da žene, da starci, da radnici, da bolesnici, da homo, da hetero, da svećenstvo, da prostitucija, da lake, da teške, da vojska i policija: on se malo zabrinuo, jer mu je kiropraktičar pojeo lik u petom redu odozgo, no svejedno je prezirao javnost, ispitivanja mnijenja i ankete o seksualnim navikama: ranije spomenutim glasom podsjetio ju je na nedostatak svjetla u prostoru i potrebu da se otkriju novi izvori energije, dok cijene barela divljaju: ona je lagano stenjala: nemoj stati sad kad smo najbliže! i puhnuća je u rog: upalila se svijeća: cijela je scena hipoom nestalaaaa u plameenuuu.

AUTOBUS VIŠE NE DOLAZI NI ČETVRTKOM, NI SUBOTOM. S NAMA SU SE OPROSTILI LEDENI SVIRAČI MEĐU PRSTIMA: DOGORIJEVA CIGARETA I NE GASI SE NI KADA SMRAD SE PROŠIRI TAKO DA KRAJ PRESKAKUJE KRAJOLIK U NOSU: NOS JE FANTASTIČAN. KLIPANI SMRDE PO MUŠKARCIMA I DEŽURNOJ ČISTAČICI, KISELOJ I MEKOJ, ZASIJANOJ ČISTIM OBRAZOM.

tripice & sinekurci

jedna je zašla iza zavjese i uzdigla noge na plafonjeru. jedna je zaspala na hipodromu, s konjima u naručju i šarenim leptirima u očima-noćima, kao krzno je, kao vodopad i rustikalni praporci u glavi, slanoj, kipućoj, sklupčanoj uz gladno tijelo poskoka. treća je bila besplatna: uzela je rukopis i raspalila po neprijateljskim silama na prvoj crti i japanskim fotografijama što visjele su sa stropa i uokolo svuda uokolo svuda paranoični cirkus zadužio se kao da on je stupio na scenu i rasturio raspored s lišćem i krizantemama. one su zatim ustale, zujanje je prestalo, svjetla se pogasila: rastopila se pačja škola u nizove semantike i jetrica na grillu, glinene golubove za pucanje u ćorak: one su štucale, prduckale i pušile nostalgiju bez hašiša. oni, pak, zumbule u rosni preporod odakle vide se prostranstva i pustinje, odakle slijede te bumbari, špijuni i vunena policija, a onda bumtras i sve se raspljesne: buntovnice u proljeće i baskijske organizacije, pa opet bumtrasbumtras! bumtrasbumtras!

lako je biti vodopad! ohladiš jaja u formalinu, pak zapjevaš bez glasa i znanosti, samo tako, goluždrav makro: mikro je fon, on je vaš, naši su samo drugovi i oranice, bez lica, bez sisaka i opatija, bez filtera: kamo idem, odakle i prema? akoprem i odasvud: busbuskalai, latinske rečenice na ploči i onda noćnoćnoć!

JE LI GIMNASTIKA SPOKOJ ILI NESREĆA? MUŠKARAC JE NESRETAN, ŽENA PLAČE NA GRANIČNOM KAMENU, DIVLJI VOJNICI UKOPANI U TERAKOTU I ONDA SVE KRENE ISPOČETKA, KAO DA NIJE BILO JUČER, PREKJUČER, PROŠLOG STOLJEĆA I B.C.

daineidaine

čovjek je hodao, danima je hodao, uz prugu i pored stadiona, sam sa svojom žutom torbom i košmarnom prtljagom u mislima. susretao je ljude i razgovarao, o prtljazi i mislima, i svemu što nosio je sa sobom: nikad o drugom, o njegovoj prtljazi i njegovim mislima. jednoga dana izašao je sa psom na jeziku, najprije je malo režao a onda je ugrizao: starca, ženu, dijete, četiri navijača, dvije najavljiivačice, nešto balerina i sakrament pred oltarom domovine. digla se vojska i specijalne snage, naoružane poskocima, reklamom i bugačicom. pale su kolateralne žrtve i priručno skladište. zavijale su sirene i ukopana muzeologija, patetika je kosila minska polja, sintaksu i ditiramb, slistila je susjedov grašak, blitvu, rezervni kotač i četiri zarez. njemu nije ni olovka ispala: napisao je razglednicu, zalijepio marku, ubacio u sanduk. sve je završilo na krematoriju: dim se zadržao dugo, jer strujanja su također umrla, malo je i smrdilo, ali poslije kiše dolazi sunce, poslije dima se razbistri, poslije hodanja nema stajanja, pa je on i dalje hodao, susretao ljude, razgovarao o prtljazi i mislima i svemu što nosio je sa sobom, tom teretu pod kojim je padao, da mogao bi rasti, stasati, napadati, gristi, gaziti, paliti, vedriti. ponovno hodati.

VRHUNAC JE KADA LAŽ POSTANE NEZAMJENJIVA: JUTRO, PODNE, PRESSICA NA PROKURATIVAMA, MECI U OČIMA, NOĆI U MLECIMA, MALI BUCO SLINI PO PLOČNIKU, CRVENO NAPUŠTA PERISTIL, CRNO TAKOĐER: PROĐE MLADO MESO I SAMO UZDAHNE, NE VJERUJE SUZAMA, SUZANA.

točno u podne

četristo kilograma ribe usmrđilo se na tržnici jer nitko nije imao novca. bacili su i blitvu i češnjak i ruzmarin. skupilo se nešto pasa, ocvali galeb i trinaest mačaka. jedan se ribar pomolio, jedna je žena pala u nesvjesno, jedan je šmokljan ukrao poglavarovu sliku i prodao je turistu iz kazahstana. podne na tržnici posvećeno je tarkovskom, bimbambom, psi razvlače kosti i kidaju užeglu ribu, kupci bez novca rasturaju kontejnere za smeće, odnose ga u plastičnim vrećicama, hranu i poslastice, i nekoliko plastičnih boca, zbog ekologije. nešto je nogu protutnjalo u visini očiju, neke su haljine bile carevo novo ruho i pucale su od transparentije, po šavovima, uzduž i poprijeko. zatim policijske sirene i sumanuta jurnjava prenapučenim ulicama: tamna odijela, blindirana vozila, uredno podšišani vozači i plava rotirajuća svjetla. zatim zlokobna tišina, muk koji se ne predaje, kolona je zamakla u susjednu ulicu, nekoliko nogu, carevo novo ruho, caru carevo, bogu božje, a nama ništa, tako je zapisano, ubijaju nas riječi, zaboga!

NAJSLAĐE JE KADA NESTANE METAKA, A TI RASPALIŠ RAFALNO I GRČIŠ SE OD SMIJEHA, SABLASTI, DIZENTERIJE...

rulet, otočki

povijest treba isprati moćnom kemikalijom, žestoko iščetkati žičanom četkom, ako ne ide - solna kiselina: izbrisat će se tako svaki grijeh, zlo i naopako, koje nam povijest uspijeva nametnuti: ratovi, zločini, bijede, masakri i sakaćenja, sve što je učinjeno u ime povijesti, svaki put kad je bila učiteljica: učiteljica nakazama, učiteljica monstrumima, tiranima, teroristima i malim zločincima, plaćenim ubojicama i piromanima... samo i jedino učiteljica nepravde i smrti. alibi bez roka trajnosti. tako je govorio dok vrtio se rulet na krijesti dana negdje na otoku, usred sieste: okolo su stajala mnoga spomen-obilježja, kameni svjedoci povijesti iz kojih ne izlazi nijedan krik ljepote: samo smrt i grobovi, samo prividi pobjeda i porazi, iza kojih se postrojavaju polja kostura, strogo omeđena otočka groblja, groblja dvaju zaselaka kosti ne miješaju, ne diraju posao diktatora, bilježe tek imena i zasluge, pa nova rotacija bubnja: pucanj, barutni oblačić. nakon toga tišina, do nove prigode. ne mogu reći da nije jednostavno.

DAJ MI SVOJE VRIJEME! NE MOGU! DAJ MI SVOJE VRIJEME! NE MOGU! DAJ MI SVOJE VRIJEME!
NE MOGU! NE MOGU! NE MOGU GA ODLIJEPITI! NIŠTA NE MOGU S NJIM!

poznavanje prirode i društva

znaš li koji je sat? znaš li koji je dan? znaš li išta pod kapom nebeskom?

opalim te! oko je, uho je: eksplodiralo u jazz! uhvati telefonsku trakavicu i urlaj jednom,
dvaput i zauvijek! u oblaku je smisao. u prozoru matematika: kilometri tipkovnica zdrobljeni
pod tijelom koje stenje: nam-june-paik-nam-june-paik!

onda svjetla! jenjavaju kao karanfili na reverima plahih revolucionara i njihove djece: sve
lijepo, sve sakato i tako odasvud: zaustavi se! pogledaj lijevo! pogledaj desno! i vlak je već
prošao: bio je samobor, pa kremšnita, slijepi putnik i surdulica: unezvjerili su se tek hodači u
svilenim soknama iz kojih se cijedilo kao da boli, a nije: bio je padobran. bio je studeni. bili
su tusti vojnici u debelim šrapnelima i poremećenim kajdankama iz koji se cijedilo kao da
boli. a nije.

znaš li koji je sat? znaš li koji je dan? znaš li išta pod kapom nebeskom?

krivudavi raspored zakopan u zubalo, smijeh koji se ne da zaustaviti, četiri djevojke sa
psovkom u očima i onda nasilje: gubili smo-ste-se! gibraltar i salamanca blijedi, beskrvni:
glad je bila pas u nastajanju, onda konjanik, kleopatra, don quijote i vatrena kočija na murteru
iz koje poskakuju domaći i furešti: slika koju zaustavljaš na semaforu, crven kao romul, kao
rem i vučedolska golubica, taj tigar od terakote, koji te poljubio u usta na usta, jezik na jezik,
plamen u plamen: vatrogasci su spavali u silikonskim vrećama i bum! bumbum! biblijske
priče nikad ne prestaju u sreći, nikad ne stare na nogama: bujne su i ekonomične, samo što
pobolijevaju zajedno s okolinom i grubim ravnicama na proputovanju: pakao je naša misao!
rekao sam ti to jednom u saboru, za ponornicom: jen-dva-tri. i opet je boljelo, a kao da nije:
nahrupili su nizozemci i gladne jahačice, bilo je hladno do hostiju i bilo je dvokratno. i
bubnjari su ridali nad svojim vukovima. i bio je studeni. vojnici i sladoled: cijedilo se kroz
obrazine u irkutsk, u kamasutru, u golemo i blijedo.

znaš li koji je sat? znaš li koji je dan? znaš li išta pod kapom nebeskom?

ne znam, znam! ne znam!

VELIKI BIJELI PAS LIŽE TE I TI ISPOČETKA UŽIVAŠ KAO SLADOLED. CIJEDI SE I KAPA, I PJENI SE SLINA KAO PREZIME NA VRATIMA NEKE BITANGE IZ TURSKE SAPUNICE, U KOJOJ PRESKAČEŠ GOLEMU GRAĐEVINU I SAMOUBIJAŠ SE SA SULTANAHMETOVA MOSTA. NE MOŽEŠ DRUKČIJE. NISI BONO VOX.

figura veneris

rekao je: *uzmi pištolj i ubij se!* uzmeš pištolj i ubiješ se! ionako nema izbora. rijeka i dalje teče, pučanstvo aplaudira, on buja u svojim očima, razgranava se u očima pučanstva, i dalje piše: piše o knjigama – piše o sebi. piše o ljudima – piše o sebi. piše o kazalištu, filmu, povijesnim nepravdama i kućnim ljubimcima. piše o sebi. pisanje o sebi napokon se prosulo svemirom! uslijedio je roj meteora i poneki satelit. zaprijetili su zemlji i susjednim destinacijama. meteorska kiša pljuštala je, tup-tup, po glavama: *urazumite se, prihvatite! ubiće se čovek od vašeg prizemljenja.* onda su dojahali jahači apokalipse, sva četiri, i krenuli su provocirati: da velik je, da pravda će pobijediti, da oskoruše će preživjeti studen i jaru, da jaganjci uvijek bleje. on je samo stajao, skamenjen u artefakt, i govorio nepregledne rečenice pune prošlosti bez budućnosti. onda je sijevnuo rafal i pokosio prve redove pučanstva, koje je aplaudiralo: bili su to momci iz busije, i bilo je stvarno raskošno. žrtve se ne broje, same su to tražile: budale i pjesnici. *tko je dopustio otpor, tko drugo i drukčije? pored živoga boga i nepreglednih vojski, koje hoće, mogu i umiju?* on je samo šeretski otpuhnuo dim s kalašnjikova i glasom iz vječnosti zapovjedio: *maknite ih! sve su to ubojice i razbojnici! podijelite im oružje, neka se sami ubijaju! ja stvarno nemam vremena!*

NEOBIČNO JE KADA PROLOG ŽELIŠ STAVITI U SREDINU ILI POTKRAJ, A DUGI NOS MORA NARASTI, ŠTO NIJE NA POČETKU. NI BUSOLA NE RADI KADA MAGNETI DIVLJAJU I LIJEPE SE POSVUDA: NAPETOST NE PRESTAJE, DOK PANIČNO OTKOPAVAŠ RIJEČI IZ PONORA KORPORACIJE I GLEDAŠ KAKO HLAPE: BUDU SINTAKSA ZA KOJU SI SE ZAKAČIO KAO ZA PADOBRAN, A ON SE NI SADA NE DA OTVORITI.

lady gaga

čitala je poeziju kao da preslaguje drva u šupi: jedna klada sim, jedna klada tam: sedmerac, osmerac, epski deseterac.

čitala je poeziju kao čitulje u dnevnom listu na zahodu prije doručka. stihovi poispadali u školjku: što ćeš s tim, majke ti? nitko od poezije nije sagradio kuću, čak ni vječnost: nije kupio madrac, ishodio hipoteku u njemačkoj banci: nitko!

čitala je poeziju, trusila rum za kolače sitnim gutljajima, kao haiku: ranjeno tijelo žudilo je murjaka na bijelom konju, kako ulijeće bez kucanja i recitira prolog: samo da ništa ne znači, nemoj me s tom poezijom, bole me cice i vruće mi je!

kasno je! murija na vratima, urnebes u drvarnici: kara marko s asistentima, kada đorđe, kara rakija, ona čita poeziju: jedna klada sim, jedna klada tam: epski deseterac, poslije je sve jednostavnije: stihovi su svezani, lanci rakvašeni kao dalijeve skulpture od mahunarki, ili kravlja balega usred puste slavonske, ako ne može bez umjetnosti!

čitala je poeziju i češkala se, dolje i posvuda: bilo je vedro, bilo je radosno, popilo se, umočilo se, a obnova ne sustaje: samba, karneval, mesopust. baš!

MAFIJA PRESKAČE DORUČAK, OBUČE ODIJELO I ETO GA: MNOGO KRVI PO PLOČNIKU, OSMRTNICE NA DUPLERICI, UCVILJENE ŽENE S NEVJEROJATNIM ŠEŠIRIMA. UVUČEŠ GLAVU U ŽUTU KABANICU I NE PRISTAJEŠ NA RIJEČI KOJE NE RAZUMIJEŠ, ZARAŽENE AGRESIJOM I PRAZINOM. SAD VEĆ GALOPIRAJU PREMA EPIDEMIJI, DOK BOLNIČARKE LEŽERNO GAZE PO MRTVIM MAFIJAŠIMA, A LEŠINARI SKUPLJAJU MILOSTINJU.

misija

gizela i frankenštajn preboljeli su dječji doplatak. svrbjeli su ih kerubini, ali s tim nema zajebancije. vladati situacijom znači pojesti nokte za doručak, pa jaja u škripac, pa glava na panj, pa sever sa sjevera kao *takla makan, kao kublaj kan!* nije lako sačuvati glavu na ramenima. dođe mirotvorac i odjednom zapuca iza svake busije. tko koga – svima je pamuk, vuna i pakistan. ušetaju prodavači CIAnkalija, pobiju nevinu djecu, pa nema temelja za doplatak. što ćeš se gristi, kad rijeka teče uzvodno, a u njoj leševi, sedam smrtnih grijeha, i voodoo child: maše bockalicom, jer ne zna plivati. krikovi su dječji rođendani: suše ih na terasama, zalijevaju ketchupom, režu velike šnite torte od zdrobljenoga stakla. sve za našu djecu, za našu budućnost. corriere della sera izvijestio je o tome nekoliko dana ranije, kada se još ništa nije dogodilo. kampanja je tako krenula, događajima nikad kraja! kažeš: bomba: eksplodira. kažeš žena: eksplodira. usta puna silikona govore u mikrofona. i to eksplodira. ne možeš zaustaviti eksplozivne vijesti na televiziji! stvarnost je unutra, vani su posljedice: kiša tužnih šrapnela: bam-bam-bam. o-bam-bam-bam! a?

PATIŠ OD ZATVORA U REMETINCU. UOKOLO ŽUTA POLJA AMBROZIJE, NASJECKANA NA KRIŠKE I KOLUTIĆE. MNOGO LOŠE HRANE, PREMALO GIBANJA. GIMNASTIKA. SJEMENKE LANA I AMBROZIJE SKVASIŠ U KAMILICI: NEŠTO SE OTVORI, NEŠTO JAČE ZAKRAČUNA. UJUTRO ZAPOČNEŠ DISANJE KAO OTPOR, KAO PROSTOTU, KAO GLAGOL SPAJANJA KOJI GNJEČI SIVE STANICE.

zoon politikon

kit-ubojica probio se kroz nekoliko tjesnaca, pljunuo u šake i odlučio srediti stvar: najprije strah u kosti, pa onda izbori: zaokruži, zaokruži sve što ne smiješ; obožavam nelojalne! dođu mi kao muhe na sladoled, pa pljas! dok zaleđena zubala ne odsviraju devetu simfoniju i nekoliko pjesama u prozi: *palme njišu grane*, *šišmiši nasmijavaju*, *a cijela varoš spi. ponoć davno već je prošla*, *marijana nije došla*, a bogme ni stranačka bratija: možda je u buksi? možda sadi luk i tratinčice?

hajd'mo ispočetka: prvo strah, dobro ga rasporediš po kritičnim točkama, u istri i dijaspori, onda izbori: najbolje je otisnuti zaokružene listiće, tako je broj nevažjećih zanemariv, a gong lijepo hrče pod bundevom. bacimo kocku i isključimo manipulaciju: prošli put su bili plavi, sad su po definiciji crveni, a vrag nikad nije tako crn da ne bi mogao biti crven ili plav. može s bijelom u sredini, a može i bez. dok je pokoj mu duši još pokazivao znakove života, vragovi su bilo u full coloru, no sada je kriza pa su i prolazi reducirani. konsenzusom je ukinuta žuta i zelena, pa smo ostali na temeljima, s time što još uvijek ne znaš je li plava prosperitet ili dinamo. crvena je crvena, a bijela uvijek između.

SVAKI DAN PARTIJA DEMENCIJE I VEĆ SI NEKI DRUGI, KOJEGA SE NIKAD NEĆEŠ SJETITI. ŽIVOT JE MNOGO LJEPŠI, PUN NOVOSTI I IZNENAĐENJA, LIKOVA U ZRCALU S KOJIMA SE UPOZNAJEŠ, DOGOVARAŠ SASTANKE, IZVODIŠ PSA U ŠETNJU. ON TI ODVALI KOMAD RUKE, TI GA MILUJEŠ I GLEDAŠ KRV U OČIMA: KAKO SI DRAGA ŽIVOTINJA, NIKAD ME NE BI UGRIZLA.

odavde do vječnosti

mučiš me, jer da je vatromet: hladni konji budu salata, morski krastavac poljubi svaku ženu poput pijavice i onda nastane komešanje: jedan klik i propjeva markuse kojega smo zaboravili, bistri planinski potoci, mostovi koje ruše i podižu, ruše i podižu na neretvi i drugdje: goli pokret otpora istrgnut iz konteksta, ako ga je bilo, konteksta naime: grimizna ruka povijesti preslaguje figure kako bog zapovijeda, a on je tako nestalan, uvijek s novim čvrstim stavom, uvijek s novim obličjem, u najskupljim odijelima i urama koje otkucavaju samo nama koji smo na drugoj strani. hrvati opet idu na jetra: pjevaju u boj, poginu, podignu monument i križeve: mnogo je tuge u noćima iz kojih slijede neradni dani, pa vječnost, ako u nju mogu povjerovati. oni drugi kupuju povratne karte, jer ljepše je u prividu, makar znaš da si nasamaren: zabluda je užitak za koji sve prokockaš, pa lijep i dugokos odjeneš ratnu odoru iz naftalina i prepustiš se zvucima puhača koji gasnu, jedan za drugim u pravilnim intervalima.

DJETINJSTVO IZGLEDA KAO NEČIJA ISPOVIJEST, SUNCE NA PROZORČIĆU, ČITANKA KOJU NISI ZABORAVIO, A OPET: TKO SU SVI TI LJUDI? S KIME BI ŽELIO SJESTI NA KAVU I OTPUTOVATI IZVAN PROSTORA I VREMENA, PA ZAPOČETI NEKU POSVE DRUKČIJU PRIČU?

mala ma

kad je mama bila mala stalno je pjevala: *olje molje dolje...* nitko je nije razumio. šklovski je bio u zatvoru, vjeronauk po seoskim školama, a mala ma pjevala je dječju melankoliju: *olje molje dolje...* pedeset godina kasnije pripovijedala je o tome unuci emi, jer njenu su pjesmu pamtili bake i djedovi, susjedi điger, martin i remedion. pedeset godina kasnije mama je sanjala ružan san i sablaznila se nad sanjaricom crnih korica s mjesečevim licem koje se razvuklo u vražji smijeh i rogove: otac se zapio, sjeo na tomos apn i zglajzao pored polja suncokreta. oči su jedine bile oslobođene bjeline zavoja, ruka je visjela na trapezu iznad bolničkoga kreveta, svima se činilo kao da je upravo sletio na mjesec i malo se jače ugruvao. po povratku iz bolnice mama je spalila sanjaricu i otad koristila isključivo *večiti kalendar*, srpsko izdanje iz 1952. *olje molje dolje* – ponavljala je mantru iz djetinjstva. što znači? ne znam? kako ne znaš? nikako! i tako svaki put kada bih svratio na šalicu kiselog mlijeka iz glinenoga lonca. bolesti i samoće bile su slike iz obiteljskog albuma, koji se raspadao od vremena i vlage. uvijek predaleko kada trebaš biti najbliže! rekla je jedne jeseni, dok desetljeće se kotrljalo nizbrdicom u provaliju iz koje ne spašava ni gorska služba. umrla je dok sam s prozora sarajevskog hotela saraj brojio nadgrobne ploče: *olje molje dolje: olje molje dolje: olje molje dolje: 726*. mala ma odbila je reanimaciju i kliznula u svoje vrijeme: možda je sve, možda ništa: nikada nije vjerovala u čuda, čak ni kada ih je sama pokušavala pripovijedati, zabrinutim glasom, na neku obljetnicu, u ranu jesen dok izmaglica se lagano dizala nad šipražje i samostan bijelih sestara, labirint u kojemu bi se svatko izgubio.

BLEBEĆEŠ PO NAVICI, KUPUJEŠ VRIJEME KOJEGA NEMA NA ZALIHI: UZMEŠ MAČKU U VREĆI I ŽELIŠ ZAPOČETI NOVI ŽIVOT, UVJEREN DA IMAŠ IZBORA.

kao djeca, kao mostovi

djeca su kao zdravlje, kažeš i razboliš se! najmanje razumiješ znance i rodbinu: zaigrani murjaci čačkaju po uvalama i piju mlako pivo. njihova mlada kolegica u zelenim tenisicama regulira promet ispred trajekta: vozači se zabljuje, pa krš i lom, krkljuš neviđeni: opet se povijest sjatila u sekunde iz kojih izlaziš bez pobjede, zalizane kose i kiselih obrisa: odbijaš slatki liker, lake note i insekte: zagledao si se, kažu, a nisi ni najmanje, jer bilo je očito da svuda je arheologija, nakit, grnčarija iz mezozoika. turist je izvukao psa iz rukavice i zalajao po palubi: mnogi su se raštrkali, a samo jedan je gledao: nijem, blijed, prestravljen: noga preko noge poput munje, pa bljesak gaćica, simfonija odozdo, pa bez gaćica, pa grom te ubio kamo si blenuo konjino stara i blesava! tko to može preživjeti? odakle sol se prosula po brižno isprženoj koži, jestivoj i slatkoj do bolesti? lakonski okreneš ploču: djeca su zdravlje, radost i svjetlo u budućnosti. jedno ti gnječi mitesere na neprospavanim noćima, drugo se baca u zagrljaj, puno smijeha u očima, pa zviz u potkoljenu: *osu se nebo zvijezdama*, protrneš, zaurlaš: raskrečen nad provalijom ne smiješ se pomaknuti, makar je dolje najlakši smjer, ali lakoća ne pozdravlja tvoj silazak: pakao je za odabrane! ti si most preko kojega prolaze sigurni da se neće ugaziti!

UVIJEK JE NAJTEŽE S POEZIJOM. SVI BI HTJELI LAKOĆU, JEDNOSTAVNOST, MAČJI KORAK U SVILENIM ČARAPAMA. TI, MEĐUTIM, TEŠKO HODAŠ ULAŠTENIM KAMENOM, PROKLIZAVAŠ, SPOTIČEŠ SE, NE MOGU TE NI GLEDATI.

tango među katedralama

žena podšišanih latino brkova mijesila je tango u bokovima, haljine nategnute po prevelikom dupetu i otpuhivala bijele kolutove dima iz kojih se odmotavala priča u glavama poredanim uz granične konopce i uokolo, uz zidove katedrale i gradske vijećnice: sišao je, mršaviji od proljeća, suncem oprljena ćela, u košulji i blijedim gaćama: zapalio je cigar i započeo priču o sebi: sebi i poeziji, sebi i kritici, sebi i sebi. kao uvijek, uostalom, samo malo grublje u melankoliji, ili čemu već, u čemeru iz kojega ritam juga još južan je i tužniji, raskužen poput bludnih tijela na prenapučenim plažama od bijelog pijeska i prašine u ustima i nosu, u mučnoj plimi glazbala: za jednim od stolova golemi miteleuropski gangsteri kooga i piratek, tetovirani i lijepi, premazani svetim uljem i polifonim ružama, ližu britve na buzaru, umotavaju se u bujnu kosu hobotnice, nježni curriculum kapule iz kojega zvjeraju miomiris i zapuštene plesačice tanga, s brkovima i sa bez, kako je jednom rekla djevojčica moga prijatelja, prije nego što nas je samljelo sljedećih dvadeset godina: čuj, rekao je i nastavio govoriti o sebi, o poeziji, o kritici, o sebi. nikada dosad nije govorio tužnije: žena podšišanih brkova prošla mu je ispred nosa: raspalio ga podivljali miris tanga među nogama, pa opet u blues o samoći, bez žene i potomka, bez kuće i mačeta, bez zdravlja u srcu i u žilama: znam da je kasno za pobunu, ali nikad se nisam mirio s muhama i bumbarima koji su zujali posvuda, u kiši i u glavama. moja je, eto, ćelava: grize je divlja kobila. budna je i kad ne spava.

JESEN NIJE NI POČELA A TI BI VEĆ U LISTOPAD. ZAPALIŠ BAKLJU I SPOMENIK OTPORU, SVJESTAN DA NI SADA NE MOŽEŠ IZAĆI IZ HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI, MAKAR SU SEMINARI VEĆ ZAVRŠILI, A RECITACIJE SU RELIKT PROŠLOG STOLJEĆA. OKRUŽE TE ČETIRI POLJSKE STUDENTICE I RASKUPUSAJU SVE ŠTO SI PRIPREMIO KAO MRTVO SLOVO NA PAPIRU. ZAŠILJIŠ KOSU BRILJANTINOM I SPREMAŠ SE POLETJETI, A NISI ŠIŠMIŠ NI ORAO.

balans

kiselo je grožđe kiselo: plavo more plavo: raspolovio ga suncokret, žut kao narančasta rukavica iz koje je ispala gljiva na bijele točkice: spavam četvrti dan i ne želim se probuditi: mogao bih nekoga prepoznati, mogao bih zaći u dobar dan i kako ste pa plivati kraul po terasi i na mukama: sprave dolaze kasnije, sva ljepota divljanja po slabašnome tijelu: izlaze mudraci iz orkestra: niti sviraju, niti palamude: otpuhuju dimne signale iz kojih čitaš pisma i razglednice, memoare časne majke i zapisnik sa suđenja stoljeća: možda je kazna, možda blagoslov: uzmeš u ruke sve što je ostalo, ništa ne uspijevaš zadržati, a oni su uzimali i zadržali sve: nemoć je puna bolesti. naposljetku bude ravnoteža: gruvaju zaostale mine i rascvjetavaju se crni prištevi po licu od kojega te zaboli, a ne možeš se ugasiti: nasilje iz kojega izlaziš kao tužna i svježa okamina po kojoj ruju studenti bez bijede i bez revolucije: buđenje je pogreška u koracima, muklo preskakivanje konopca o koji su te objesili i, očekivano, zaboravili reći djeci i rođacima. i tebi, naposljetku, dok nije te stisnulo i prostenjalo: skvark!